

[Текст]: монографія / Є.М. Сич, В.П. Гудкова. – К.: «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2004. – 245 с.

3 Голоскоков В.Н. Инновационная логистика в реформировании и развитии сферы услуг пассажирского железнодорожного транспорта [Текст] / В.Н. Голоскоков. – М.:МЕЛАТЕП, 2008. – 452 с.

4 Гудков О.М. Організаційно-економічний розвиток пасажирського комплексу залізничного

транспорту України на основі системного підходу [Текст]: автореферат дис... канд. екон. наук / О.М. Гудков // Українська державна академія залізничного транспорту. - Х., 2009. - 19 с.

5 Резер С.М. Логистика пассажирских перевозок на железнодорожном транспорте [Текст]: монография / С.М. Резер. – М.: ВИНТИ РАИ, 2007. – 516 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.*

УДК 339.15.054.22

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Калабухін Ю. Є., д.т.н., професор,
Ткаченко Д. Ю., магістр (УкрДАЗТ)*

У статті розглянуто підходи до управління прибутком торгівельних підприємств у сучасних умовах господарювання, визначено його головну мету та запропоновано стратегічний підхід до процесу управління прибутком торгівельних підприємств. Визначено, що головною метою управління прибутком є визначення шляхів найбільш ефективного його формування та оптимального розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості.

Ключові слова: торгівельне підприємство, прибуток, управління прибутком, стратегічний підхід.

УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

*Калабухин Ю. Е., д.т.н., профессор,
Ткаченко Д. Ю., магистр (УкрГАЗТ)*

В статье рассмотрены подходы к управлению прибылью торговых предприятий в современных условиях хозяйствования, определены его главную цель и предложен стратегический подход к процессу управления прибылью торговых предприятий. Определено, что главной целью управления прибылью является определение путей наиболее эффективного его формирования и оптимального распределения, направленные на обеспечение развития деятельности предприятия и роста его рыночной стоимости.

Ключевые слова: торговое предприятие, прибыль, управление прибылью, стратегический подход.

PROFIT MANAGEMENT TRADING ENTERPRISES

*Kalabukhin Yu. E., Doctor of Technical Sciences, Professor,
Tkachenko D. Yu., magistr (USA of RT)*

The article describes the approaches to the management of profit commercial enterprises in the current economic conditions, defined its main objective and the strategic approach to the management process profit commercial enterprises. The main purpose of management of the profit is to identify ways for the most effective formation and optimal allocation, aimed at development of enterprise activity and the growth of its market value. In modern conditions of management management trading profit of enterprises is of strategic importance. Development of management strategies profit provides nine stages. Achieve sustainable results of economic activity of trade enterprises is based on the use of a strategic approach to managing their profit, which consists of nine stages: from defining a target size of profit before the adoption of the strategic plan to achieve the target size of profit and control its implementation.

Key words: commercial enterprise, profit, profit management, the strategic approach.

Постановка проблеми та її зв'язок з необхідність глибшого дослідження низки науковими чи практичними завданнями. важливих складових фінансової системи, зокрема, Побудова ринкової моделі економіки зумовлює фінансів підприємницьких структур. Провідне

місце у фінансовому забезпеченні їх діяльності належить прибутку. Він найповніше характеризує ефективність господарської діяльності підприємств, їх фінансові можливості й у кінцевому підсумку визначає рівень фінансової стабільності в державі та є джерелом підвищення рівня суспільного добробуту населення. Прибуток – це певний гарант соціально-економічного прогресу, а його відсутність – найяскравіший доказ регресу та соціальної напруги.

Формування, використання та зростання прибутку торговельного підприємства має свої особливості в умовах трансформації економіки до ринкових засад господарювання. Сьогодні в економіці України питання одержання прибутку і підвищення ефективності виробництва вельми актуальні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання формування прибутку, механізму його утворення на підприємствах різних форм власності широко висвітлено в у дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців та економістів. Так, зокрема, проблематиці управління прибутком підприємства присвячені роботи Бланка І.А. [1]. Особливостям обчислення і сплати прибутку державних підприємств в умовах ринкових відносин присвячено наукові розробки Василюк О.Д. [2]. Про економічну природу, сутність, значення та джерела утворення прибутку опрацьовано у розробках Герчикової І.Н. [3]. Питанням формування прибутку, як результату ефективної діяльності підприємства, та механізму його формування приділяє увагу Нестеренко А.Г. [6]. Аналізу з структурно-логічних схем, формування балансового прибутку підприємств, різних сфер діяльності присвячено низку наукових праць Поддєрьогіна А.М. [8]. Особливості формування прибутку від реалізації продукції та інших видів діяльності розглянуто Ушаковою Н.М. зі співавторами [7]. Проблеми удосконалення стратегії управління прибутком торговельного підприємства в умовах ринкової економіки займався Холт Р.Н. [10]. Види прибутку підприємства, та його відображення в бухгалтерському обліку, аналізі, планування прибутку розглянуто Шеремет А.Д. і Сайфулінін Р.С. [12].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Не дивлячись на достатню пропрацьованість проблем щодо управління прибутком, на сучасному етапі необхідний якісно новий підхід до теоретичного висвітлення і практичного обґрунтування рекомендацій щодо управління прибутком торговельних підприємств в сучасних умовах господарювання.

Формування цілей статті. Тому метою даного дослідження є розробка стратегічного підходу до управління витратами торговельного

підприємства.

Вклад основного матеріалу дослідження. Метою створення будь-якого підприємства є отримання прибутку. Максимізація прибутку є одним із основних завдань фінансового менеджера, яке для свого вирішення потребує оптимальних рішень у сфері капітальних вкладень, управління структурою та вартістю капіталу, доходами і витратами, основним і оборотним капіталом. Стабільне зростання прибутку – це результат ефективного управління фінансами господарюючого суб'єкта в цілому.

З точки зору господарюючого суб'єкту управління прибутком полягає у:

- збільшенні доходів підприємства. Збільшення доходів підприємства можливе за рахунок розширення ринків збуту продукції та освоєння виробництва нових видів продукції. При цьому збільшення доходів за рахунок підвищення ціни реалізації продукції можливе лише при освоєнні нових видів продукції, які користуються підвищеним попитом у споживачів. При збільшенні обсягів реалізації продукції, як правило, ціна реалізації зменшується, а вигоду підприємство отримує переважно за рахунок зростання загального обсягу виручки від реалізації;

- зменшенні витрат. Зменшення витрат полягає насамперед у проведенні аналізу витрат. Аналізу підлягають склад та структура операційних витрат, зокрема виробнича собівартість, адміністративні витрати, витрати на збут, основні складові виробничої собівартості, а також позаопераційні витрати. В результаті аналізу виявляють резерви скорочення матеріальних витрат, витрат на оплату праці робітників, безпосередньо зайнятих на виробництві, та працівників апарату управління [9];

- формуванні та реалізації ефективної податкової політики. Формування та реалізація ефективної податкової політики сприяють зниженню податкового тиску, зменшенню обсягу податкових платежів, а отже, збільшенню обсягу фінансових ресурсів, що залишаються в розпорядженні підприємства та можуть бути використані для його подальшого розвитку. Оскільки податок на прибуток, з одного боку, є одним із основних податків, які сплачує підприємство, а з іншого – найбільш регульованим із боку підприємства, управління податками полягає переважно у формуванні ефективної політики щодо сплати податку на прибуток;

- оптимальному розподілі прибутку. У процесі управління прибутком велике значення має не тільки максимізація прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, а й оптимальний його розподіл та використання. Підприємство, яке отримує стабільний прибуток, має забезпечувати за рахунок прибутку стійке економічне зростання. Підприємство, яке не може

наростити за рахунок прибутку свій економічний потенціал, неефективно управляє процесами розподілу та використання прибутку, а отже, неефективно управляє прибутком у цілому [11].

Управління прибутком є важливою частиною економіки господарюючого суб'єкта. Розподіл прибутку є зворотнім боком процесу виробництва. Наскільки вдалим буде цей процес, настільки буде при незмінних умовах зростати ефективність виробництва.

Головною метою управління прибутком є визначення шляхів найбільш ефективного його формування та оптимального розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості.

Основною метою планування прибутку є оптимізація пропорції між розподіленим та нерозподіленим прибутком. Доля кожної частини на підприємстві вирішується колегіально, тобто враховуються всі позитивні та негативні сторони діяльності підприємства і створюється певний оптимальний варіант [5, с. 162].

За спеціально розробленою політикою торговельне підприємство здійснює розробку однієї з найбільш важких задач – це управління прибутком. Ця політика повинна відображати вимоги загальної стратегії розвитку підприємства, забезпечувати підвищення його вартості на ринку, формувати необхідний обсяг фінансових ресурсів,

задовольняти матеріальні інтереси власників і персоналу.

У процесі управління формуванням прибутку вирішуються дві основні задачі.

1. Підвищення загального розміру прибутку в процесі його формування.

2. Ефективний розподіл отриманого прибутку за окремими напрямками його використання.

Серед цих задач найвагомішою є перша, тому що від її вирішення залежать форми та пропорції розподілу прибутку на торговельному підприємстві.

Механізм управління формуванням прибутку від реалізації товарів (робіт, послуг) будується в тісному взаємозв'язку цього показника з показниками обсягу товарообігу, доходів і витрат обігу торговельного підприємства.

Система цього взаємозв'язку дозволяє виявити роль окремих факторів, які впливають на формування прибутку від реалізації товарів (робіт, послуг) та забезпечити ефективне управління цим процесом [4, с. 46-47].

Крім того, слід зазначити, що в сучасних умовах господарювання управління прибутком торговельних підприємств набуває стратегічного значення. Розробка стратегії управління прибутком передбачає дев'ять етапів, зображених на рис. 1.

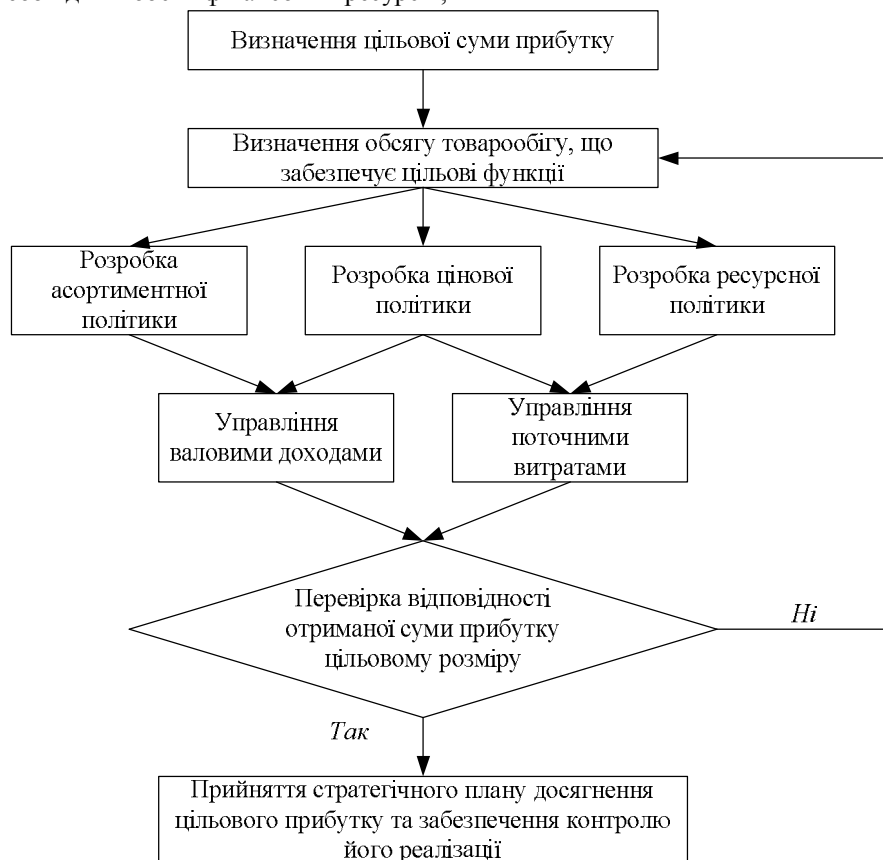

Рис. 1. Стратегічне управління прибутком торговельного підприємства

Зокрема, зміст стратегічного управління прибутком торгівельних підприємств полягає у наступному:

- на першому етапі визначається цільова сума прибутку підприємства, величина якого залежить від стадії життєвого циклу підприємства, стратегічних завдань, які ставить перед собою керівництво підприємства на майбутнє та їх вирішення;

- на другому етапі розробляється стратегія товарообігу, яка реально відповідає попиту населення на товар;

- на третьому етапі розробляється асортиментна політика підприємства, яка повинна відповідати товарно-груповій структурі, бути оптимальною і потрібною споживачам;

- на четвертому етапі відбувається обґрунтування цінової політики, тобто визначається оптимальна ціна товару, при якій досягається оптимальний товарообіг та максимальний прибуток;

- на п'ятому етапі здійснюється формування ресурсної політики, тобто залучення товарів для реалізації, які забезпечують досягнення необхідного обсягу діяльності з найменшими затратами;

- на шостому етапі проходить вирішення завдань, пов'язаних з управлінням валовими доходами;

- на сьомому етапі проходить вирішення завдань, які пов'язані з валовими витратами, які повинні бути мінімальними;

- на восьмому етапі можливий обсяг отриманого прибутку порівнюють з його цільовим розміром – якщо можливий прибуток більший або рівний цільовому, то дана стратегія приймається до виконання;

- дев'ятий етап – це контроль за ходом реалізації – плану.

Висновки даного дослідження та перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Таким чином, досягнення сталих результатів господарської діяльності торгівельних підприємств ґрунтується на використанні стратегічного підходу до управління їх прибутком, який складається з дев'яти етапів: від визначення цільового розміру прибутку до прийняття стратегічного плану досягнення цільового розміру прибутку та

контролю його реалізації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк И.А. Управление прибылью [Текст] / И.А. Бланк. – 3-е изд., перераб. и доп. – К.: Ника-Центр, 2007. – 768 с.
2. Василик О.Д. Державні фінанси України: підручник [Текст] / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: ЦУЛ, 2004. – 606 с.
3. Герчикова И.Н. Менеджмент: учебник [Текст] / И.Н. Герчикова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ, 2010. – 512 с.
4. Грабовська І.В. Планування діяльності підприємств: навчально-методичний посібник [Текст] / І.В. Грабовська, Г.І. Капінос. – Хмельницький: ТУЛ, 2002. – 142 с.
5. Зінченко Т. Управління прибутком і рентабельністю підприємства в умовах ринкової економіки [Текст] / Т. Зінченко // Вісті. – 2007. – №6. – С. 161-168.
6. Нестеренко А.Г. Прибыль и рентабельность на торговом предприятии [Текст] / А.Г. Нестеренко. – М.: Эхо, 2003. – 478 с.
7. Ушакова Н.М. Экономическая стратегия деятельности торгового предприятия в условиях рыночной экономики [Текст] / Н.М. Ушакова, Л.О. Кукуруза, Т.И. Головачук, С.И. Олейник. – К.: КТЭИ, 2008. – 110 с.
8. Фінанси підприємств: підручник / За наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. – 4-те вид., перероб і доп. – К.: КНЕУ, 2007. – 421 с.
9. Хачарян В.В. Управління прибутком торгівельного підприємства [Електронний ресурс] / В.В. Хачарян, І.В. Непійвода. – Режим доступу: nauka.kushnir.mk.ua/?p=57978
10. Холт Р.Н. Основы финансового менеджмента [Текст] / Р.Н. Холт. – М.: МГИМО, 2005. – 536 с.
11. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник [Електронний ресурс] / В.М. Шелудько. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12631113/finansu/upravlinnya_pr_ibutkom
12. Шеремет А.Д. Финансы предприятий: учебное пособие [Текст] / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 343 с.

*Рецензент д.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Уткіна Ю.М.*